

You create business We deliver solutions

8 Οκτωβρίου 2018

Στο πλαίσιο της προσπάθειάς μας να προσφέρουμε επικαιροποιημένη ενημέρωση σχετικά με τις σπουδαιότερες νομοθετικές εξελίξεις, σας παραθέτουμε τις σημαντικότερες διατάξεις του νέου νόμου για την πρόληψη και καταστολή της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες («ξέπλυμα χρήματος») και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Με το [Ν. 4557/2018](#) ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η «4η Οδηγία» της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) για την πρόληψη του «ξεπλύματος χρήματος» και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (AMLD4) και ορισμένες διατάξεις της 5ης Οδηγίας (AMLD5). Με το νέο νόμο καταργείται ο Ν. 3691/2008 και επέρχονται αλλαγές στο προϋφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, ενώ παράλληλα διατηρούνται και βελτιώνονται μηχανισμοί όπως η «Επιτροπή Στρατηγικής» και ο «Φορέας Διαβούλευσης Ιδιωτικού Τομέα». Επιπλέον, χαρακτηριστική είναι η ενίσχυση του ρόλου της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες («Αρχή»).

Νομιμοποίηση εσόδων («ξέπλυμα χρήματος»)

Ξέπλυμα χρήματος αποτελούν, μεταξύ άλλων, η *χρησιμοποίηση του χρηματοπιστωτικού τομέα με σκοπό να προσδοθεί νομιμοφάνεια στα έσοδα, ή η απόκτηση, κατοχή, χρήση, μετατροπή, μεταβίβαση περιουσίας ή απόκρυψη ή συγκατάλυψη της αλήθειας* σχετικά με την περιουσία, υπό την προϋπόθεση ότι ο δράστης γνωρίζει ότι η περιουσία προέρχεται από εγκληματική δραστηριότητα ή από πράξη συμμετοχής σε τέτοια δραστηριότητα.

Βασικά αδικήματα

Ως εγκληματική δραστηριότητα για τους σκοπούς ξεπλύματος χρήματος ορίζεται η διάπραξη πληθώρας βασικών αδικημάτων (άρθρο 4) όπως, μεταξύ άλλων, η εγκληματική οργάνωση, τρομοκρατία, δωροδοκία και δωροληψία, διακίνηση ναρκωτικών, φοροδιαφυγή, μη καταβολή χρεών προς το Δημόσιο, λαθρεμπορία κλπ. καθώς και κάθε άλλο αδίκημα από το οποίο προκύπτει περιουσιακό όφελος και το οποίο τιμωρείται με ποινή στερητική της ελευθερίας άνω των έξι (6) μηνών.

Επισημαίνεται ότι με το νέο νόμο προστίθενται στα βασικά αδικήματα η εμπορία επιρροής-μεσάζοντες καθώς και η δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, ώστε να καλύπτεται πλήρως η έννοια της «διαφθοράς» και να ενταχθούν ρητά στην εθνική νομοθεσία για το ξέπλυμα όλα τα αδικήματα της Σύμβασης του ΟΗΕ κατά της Διαφθοράς (UNCAC).

Κυρώσεις

- Στους υπαίτιους για τη διάπραξη πράξεων ξεπλύματος χρήματος επιβάλλονται **ποινικές κυρώσεις**, που περιλαμβάνουν ποινές κάθειρξης και χρηματικές ποινές που ανέρχονται έως και ΕΥΡΩ 2 000 000.
- Επιπροσθέτως, με το νόμο προβλέπεται, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, η δυνατότητα **δέσμευσης** και απαγόρευσης εκποίησης περιουσίας του κατηγορουμένου, η **κατάσχεση** και η **δήμευση** περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν προϊόν βασικών αδικημάτων, καθώς και το δικαίωμα του Δημοσίου να αξιώσει **αποζημίωση** από τον αμετακλήτως καταδικασθέντα.

— Επιπλέον, στα νομικά πρόσωπα προς όφελος ή για λογαριασμό των οποίων τελείται «ξέπλυμα χρήματος» ή κάποιο από τα βασικά αδικήματα επιβάλλονται **διοικητικές κυρώσεις**, που περιλαμβάνουν πρόστιμα που μπορούν να ανέλθουν έως και ΕΥΡΩ 10 000 000, ανάκληση άδειας λειτουργίας, απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, δημόσια ανακοίνωση κλπ.

Υπόχρεα πρόσωπα

Με το νόμο καθορίζεται κατάλογος *υπόχρεων προσώπων*, δηλαδή των φυσικών ή νομικών προσώπων που οφείλουν να τηρούν συγκεκριμένες υποχρεώσεις με σκοπό την πρόληψη του ξεπλύματος χρήματος, ενώ σε περίπτωση μη τήρησης των υποχρεώσεων αυτών τους επιβάλλονται αυστηρές διοικητικές κυρώσεις. Συγκεκριμένα, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν:

- (i) να εφαρμόζουν μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη τους και
- (ii) να αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές προς την «Αρχή».

Υπόχρεα πρόσωπα (άρθρο 5) αποτελούν, μεταξύ άλλων, τα πιστωτικά ιδρύματα, οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί, οι ορκωτοί ελεγκτές-λογιστές, οι λογιστές-φοροτεχνικοί, οι συμβολαιογράφοι και δικηγόροι σε συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι μεσίτες ακινήτων καθώς και οι έμποροι και εκπλειστηριαστές αγαθών μεγάλης αξίας για συναλλαγές άνω των ΕΥΡΩ 10 000, τα καζίνο κλπ.

Για την εφαρμογή των υποχρεώσεών τους, τα υπόχρεα πρόσωπα εποπτεύονται από συγκεκριμένες αρμόδιες εποπτεύουσες Αρχές (άρθρο 6), όπως, μεταξύ άλλων, η Τράπεζα της Ελλάδος, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, η Α.Α.Δ.Ε. κλπ.

Μέτρα δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη

Απαγορεύεται τα πιστωτικά ιδρύματα και οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί να τηρούν μυστικούς, ανώνυμους ή μόνον αριθμημένους λογαριασμούς, ανώνυμα βιβλιάρια καταθέσεων, ανώνυμες θυρίδες ασφαλείας, λογαριασμούς με εικονικά ονόματα ή λογαριασμούς που δεν έχουν το πλήρες όνομα του δικαιούχου τους.

Τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν τα μέτρα δέουσας επιμέλειας στις εξής περιπτώσεις:

- Όταν *συνάπτουν επιχειρηματική σχέση*.
- Όταν διενεργούν *περιστασιακή συναλλαγή* σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των ΕΥΡΩ 15 000 ή *μεταφορά χρημάτων* άνω των ΕΥΡΩ 1 000.
- Όταν εμπορεύονται αγαθά με *περιστασιακή συναλλαγή σε μετρητά* με ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των ΕΥΡΩ 10 000.
- Όταν παρέχουν *υπηρεσίες τυχερών παιγνίων* με συναλλαγή σε ποσό ίσο ή μεγαλύτερο των ΕΥΡΩ 2 000.
- Όταν πρόκειται για *συναλλαγές με ηλεκτρονικό χρήμα* ή ειδικά *προπληρωμένα μέσα* που διαθέτουν δυνατότητα επαναφόρτισης με μηνιαίο όριο πράξεων πληρωμής άνω των ΕΥΡΩ 250. Για τις συναλλαγές αυτές προβλέπονται ειδικότερες παρεκκλίσεις.
- Όταν υπάρχει *υπόνοια ξεπλύματος* ή *αμφιβολίες* για την ακρίβεια ή την επάρκεια των στοιχείων για την πιστοποίηση και επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη ή του πραγματικού δικαιούχου.

Με τα μέτρα δέουσας επιμέλειας, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν **να πιστοποιούν και να επαληθεύουν την ταυτότητα του πελάτη**, τυχόν εξουσιοδοτημένου προσώπου και του/των πραγματικού/-ών δικαιούχου/-ων, καθώς και να αξιολογούν την επιχειρηματική σχέση και να ασκούν **συνεχή εποπτεία**, με ενδελεχή εξέταση των συναλλαγών. Επιπλέον, καθορίζονται ειδικότερες υποχρεώσεις για τα **Πιστωτικά Ιδρύματα και τους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς**, ενώ προβλέπονται και επιπρόσθετες υποχρεώσεις για τις περιπτώσεις *ασφαλίσεων ζωής*. Σημειώνεται ότι, χωρίς να προβλέπεται στην 4^η Οδηγία, ο νόμος 4557/2018 προβλέπει την επιπλέον υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων για επαλήθευση των ετήσιων εισοδημάτων του πελάτη μέσω *εκκαθαριστικού σημειώματος*.

Τα μέτρα δέουσας επιμέλειας πρέπει να εφαρμόζονται πριν από τη σύναψη της επιχειρηματικής σχέσης ή τη διενέργεια της συναλλαγής. Παρεκκλίσεις προβλέπονται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις (άρθρο 14).

Εάν τα υπόχρεα πρόσωπα δεν μπορούν να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις δέουσας επιμέλειας, **οφείλουν να αρνηθούν να εκτελέσουν** τη συναλλαγή, ενώ απέχουν υποχρεωτικά από τη διενέργεια συναλλαγών, για τις οποίες γνωρίζουν ή υποπτεύονται ότι σχετίζονται με προϊόντα εγκληματικών δραστηριοτήτων.

Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δέουσας επιμέλειας, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ενεργούν βάσει εκτίμησης κινδύνου. Προς τον σκοπό τούτο, με τα Παραρτήματα I και II του νέου νόμου παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος παραγόντων δυνητικά χαμηλότερου ή υψηλότερου κινδύνου, για τους οποίους τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να εφαρμόζουν μέτρα απλουστευμένης ή αυξημένης δέουσας επιμέλειας αντίστοιχα. Μέτρα αυξημένης δέουσας επιμέλειας εφαρμόζονται, επίσης, στις διασυννοριακές σχέσεις ανταπόκρισης, καθώς και σε συναλλαγές ή επιχειρηματικές σχέσεις με πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα.

Για την εκπλήρωση των υποχρεώσεων δέουσας επιμέλειας, τα υπόχρεα πρόσωπα μπορούν να βασίζονται σε τρίτα μέρη, όπως τα πιστωτικά ιδρύματα, τα ιδρύματα ηλεκτρονικού χρήματος, οι ασφαλιστικές εταιρείες, οι εταιρείες χρηματοδοτικής μίσθωσης κλπ. Η τελική ευθύνη εξακολουθεί να βαρύνει το υπόχρεο πρόσωπο.

Τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να φυλάσσουν τα αρχεία που αφορούν την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας, σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή για χρονικό διάστημα πέντε (5) ετών μετά το τέλος της επιχειρηματικής σχέσης με τον πελάτη ή την ημερομηνία της περιστασιακής συναλλαγής.

Υποχρεώσεις Αναφοράς και λήψη κατάλληλων μέτρων

Τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να ενημερώνουν αμελλητί την «Αρχή», όταν γνωρίζουν ή έχουν σοβαρές ενδείξεις ότι χρηματικά ποσά συνιστούν έσοδα από εγκληματικές δραστηριότητες. Επιπλέον, κατόπιν αιτήματος της «Αρχής» ή σε άλλων αρμόδιων Αρχών, τα υπόχρεα πρόσωπα οφείλουν να παρέχουν όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες αμελλητί.

Τα υπόχρεα πρόσωπα λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα, για να εντοπίζουν και να εκτιμούν τους κινδύνους νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και να συμμορφώνονται με τις διατάξεις του νόμου.

Διοικητικές κυρώσεις στα υπόχρεα πρόσωπα

Στα υπόχρεα πρόσωπα που παραβιάζουν τις υποχρεώσεις τους, επιβάλλονται **διοικητικές κυρώσεις**, που περιλαμβάνουν πρόστιμα, απαγόρευση άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, αναστολή ή και ανάκληση άδειας λειτουργίας, δημόσια ανακοίνωση κλπ.

Το πρόστιμο μπορεί να ανέλθει έως και ΕΥΡΩ 5 000 000, ενώ μπορεί να επιβληθεί επιπλέον πρόστιμο έως και ΕΥΡΩ 5 000 000 σε μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, στους Διευθύνοντες Συμβούλους, στα διευθυντικά στελέχη ή σε άλλους υπαλλήλους του νομικού προσώπου/οντότητας.

Μητρώα Πραγματικών Δικαιούχων

Ως επιπρόσθετο μέτρο πρόληψης του ξεπλύματος χρήματος, θεσμοθετείται η δημιουργία Μητρώων Πραγματικών Δικαιούχων, με σκοπό τον εντοπισμό των προσώπων που αποκρύπτουν την ταυτότητά τους πίσω από αδιαφανείς εταιρικές δομές και διαπράττουν πράξεις ξεπλύματος χρήματος.

Ως **Πραγματικός Δικαιούχος** νοείται το **φυσικό πρόσωπο**, το οποίο, άμεσα ή έμμεσα, τελικώς *κατέχει ή ελέγχει* τη νομική οντότητα καθώς και το φυσικό πρόσωπο *για λογαριασμό του οποίου διεξάγεται συναλλαγή ή δραστηριότητα*. Η κατοχή ποσοστού μετοχών εταιρείας ή ιδιοκτησιακού δικαιώματος **άνω του 25%** αποτελεί *ένδειξη ελέγχου* αυτής. Εάν εξαντληθούν όλα τα διαθέσιμα μέσα και παρόλα αυτά δεν καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός φυσικού προσώπου, όπως και αν ελλείπουν βάσιμες υποψίες κι αν υπάρχουν αμφιβολίες, ως πραγματικός δικαιούχος νοείται το ή τα φυσικά πρόσωπα που κατέχουν θέση ανώτατου διοικητικού στελέχους διευθύνοντας την εταιρεία. Τα παραπάνω **δεν** αφορούν τις εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά εταιρείες.

Προβλέπεται η δημιουργία **Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων**, το οποίο τηρείται στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων και συνδέεται ηλεκτρονικά με τον ΑΦΜ κάθε νομικού προσώπου ή οντότητας. Το Κεντρικό Μητρώο τροφοδοτείται από τις Δημόσιες και άλλες Υπηρεσίες και μπορεί να συνδέεται με κάθε φορέα που τηρεί πληροφορίες για τους πραγματικούς δικαιούχους. Με Υπουργική Απόφαση δύναται να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα λειτουργίας και διασύνδεσης του Μητρώου με το Γενικό Εμπορικό Μητρώο (ΓΕΜΗ) και με τα Αποθετήρια Τίτλων.

Προβλέπεται η δημιουργία **Ειδικών Μητρώων Πραγματικών Δικαιούχων** τα οποία θα τηρούνται στην έδρα των νομικών προσώπων/οντοτήτων που εδρεύουν στην Ελλάδα. Τα νομικά πρόσωπα/οντότητες θα πρέπει να τηρούν τα μητρώα επαρκώς τεκμηριωμένα και επικαιροποιημένα με ευθύνη του νομίμου εκπροσώπου ή ειδικώς εξουσιοδοτημένου προσώπου. Τα εν λόγω μητρώα καταχωρίζονται στο Κεντρικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων εντός 60 ημερών από την έναρξη λειτουργίας τους ή από οποιαδήποτε αλλαγή στοιχείων.

Επιπλέον, προβλέπεται η δημιουργία **Ειδικών Μητρώων Πραγματικών Δικαιούχων Καταπιστευμάτων**, που τηρούνται με επιμέλεια των διαχειριστών. Τα εν λόγω μητρώα καταχωρίζονται σε ειδική μερίδα του Κεντρικού Μητρώου εντός 60 ημερών από την έναρξη λειτουργίας τους ή από οποιαδήποτε αλλαγή στοιχείων.

Η μη τήρηση και καταχώριση των ειδικών μητρώων (εταιρειών και καταπιστευμάτων) συνεπάγεται, ως κύρωση, την αναστολή έκδοσης και χορήγησης φορολογικής ενημερότητας και επιφέρει την επιβολή προστίμου ύψους ΕΥΡΩ 10 000 από την «Αρχή» και την υποχρεωτική συμμόρφωση εντός τακτής προθεσμίας. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης ή υποτροπής, το πρόστιμο διπλασιάζεται.

Προβλέπεται η άμεση και απεριόριστη πρόσβαση στα παραπάνω μητρώα από την «Αρχή» και, κατά περίπτωση, τις εισαγγελικές αρχές και άλλες αρμόδιες ελεγκτικές αρχές. Τα υπόχρεα πρόσωπα και οι αρμόδιες εποπτικές αυτών αρχές έχουν πρόσβαση αποκλειστικά στο πλαίσιο της εφαρμογής των μέτρων δέουσας επιμέλειας. Κάθε άλλο πρόσωπο ή οργανισμός έχει πρόσβαση στα ελάχιστα στοιχεία του Κεντρικού Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων μόνο εφόσον αποδεικνύει ειδικό έννομο συμφέρον. Τα στοιχεία των Μητρώων δύνανται, υπό προϋποθέσεις, να διαβιβάζονται στις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους-μέλους ΕΕ.

Σχόλια CPA Law

- Σε σημαντική προτεραιότητα διεθνώς αναδεικνύεται η αποκάλυψη των **πραγματικών δικαιούχων** διαφόρων εταιρικών σχημάτων, που χρησιμοποιούνται για αδιαφανείς σκοπούς όπως το «**ξέπλυμα**», η **φοροδιαφυγή**, η **φοροαποφυγή** κ.α. Η πρόσφατη ρύθμιση στο νόμο περί ΑΕ για την **κατάργηση των ανώνυμων μετοχών** και οι **νέες διατάξεις για το «ξέπλυμα»** σε συνδυασμό με την **αυτόματη ανταλλαγή των πληροφοριών** μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων, διαμορφώνουν ένα ευρύτερο κανονιστικό πλαίσιο με σκοπό, αφενός την αποκάλυψη των φυσικών προσώπων που επωφελούνται από το κεφάλαιο ή τα περιουσιακά στοιχεία των εταιρικών σχημάτων και αφετέρου τον εντοπισμό φαινομένων εγκληματικής δραστηριότητας (π.χ. φοροδιαφυγής) ή και φοροαποφυγής.
- Με το νέο νόμο προβλέπεται η ανταλλαγή πληροφοριών και η πρόσβαση στις πληροφορίες των Μητρώων και από άλλες αρμόδιες αρχές της ημεδαπής ή της αλλοδαπής. Με ειδική δε, ρύθμιση προβλέπεται ότι οι Δ.Ο.Υ., τα ελεγκτικά όργανα και οι τελωνειακές υπηρεσίες οφείλουν να υποβάλλουν αναφορά στην «Αρχή» για αδικήματα που διαπράχθηκαν από 5 Αυγούστου 2008 και εξής και παραβιάζουν την φορολογική και τελωνειακή νομοθεσία, εφόσον τα οικεία ποσά υπερβαίνουν τα ΕΥΡΩ 50 000. Παράλληλα, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με σχετική ρύθμιση της [Οδηγίας 2016/2258/ΕΕ](#) (που αναμένεται σύντομα να ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία δεδομένου ότι έχει ήδη κατατεθεί [σχέδιο νόμου](#) στη Βουλή), **άμεση πρόσβαση** στα Μητρώα Πραγματικών Δικαιούχων και στις πληροφορίες που συλλέγονται από τη δέουσα επιμέλεια, θα έχουν και οι **Φορολογικές Αρχές** με σκοπό την **ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των φορολογικών διοικήσεων στο πλαίσιο της διοικητικής συνεργασίας των κρατών**.
- Με την ενσωμάτωση της 4^{ης} Οδηγίας εισάγεται ειδική ρύθμιση για την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ώστε να επιλύονται τυχόν συγκρούσεις με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (GDPR). Η επεξεργασία των δεδομένων θα πρέπει να γίνεται μόνο για τους σκοπούς του νόμου και όχι για άλλους (π.χ. εμπορικούς κλπ.) και βασίζεται τόσο στο νόμο, όσο και στο δημόσιο συμφέρον.
- Η ενσωμάτωση της 4ης Οδηγίας στο ελληνικό δίκαιο έγινε με μεγάλη καθυστέρηση. Η προθεσμία ενσωμάτωσης είχε λήξει από τον Ιούνιο 2017 και η Επιτροπή ΕΕ έχει ήδη παραπέμψει την Ελλάδα στο Δικαστήριο ΕΕ για μη ενσωμάτωση της Οδηγίας.
- Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η 4η Οδηγία (AMLD4) έχει ήδη τροποποιηθεί σε επίπεδο ΕΕ με την 5η Οδηγία (AMLD5), την οποία η Ελλάδα θα πρέπει να ενσωματώσει έως τον Ιανουάριο του 2020. Εντούτοις, όπως προκύπτει, κάποιες από τις τροποποιήσεις που επιφέρει η AMLD5 (π.χ. ως προς τα υπόχρεα πρόσωπα), εισάγονται ήδη με τον παρόντα νόμο.

Επικοινωνία

Κωνσταντίνος Παπακωστόπουλος

Δικηγόρος/Εταίρος – Διαχειριστής

T: + 30 210 60 62 325

E: cpapacostopoulos@cpalaw.gr

Έλλη Αμπατζή

Δικηγόρος/Supervising Senior Advisor

T: + 30 210 60 62 325

E: eampatzi@cpalaw.gr

Έλενα Πουλή
Δικηγόρος/Senior Advisor
T: + 30 210 60 62 325
E: epouli@cpalaw.gr

<http://www.cpalaw.gr>

Η παρούσα έκδοση έχει σκοπό να παράσχει στον αναγνώστη γενική ενημέρωση επί των αναφερομένων θεμάτων. Καμία ενέργεια δεν πρέπει να γίνει χωρίς προηγουμένως να ληφθεί κατάλληλη επαγγελματική συμβουλή που θα στηρίζεται στα πραγματικά περιστατικά της κάθε περίπτωσης.

© 2018 Κ. Παπακωστόπουλος & Συνεργάτες, Δικηγορική Εταιρεία, ανεξάρτητο μέλος του διεθνούς νομικού και φορολογικού δικτύου της KPMG. Με την επιφύλαξη κάθε δικαιώματος